

4. Santiso, Carlos. "The Elusive Quest for the Rule of Law : Promoting Judicial Reform in Latin America". Brazilian Journal of Political Economy 23, 2003. no 3. P. 112–134.

5. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер ; [пер. з англ.: Д.Вовк, В.Гончаров, К. Горобець та ін.. ; кер. Проекту Д.Лученко ; нау. Ред.. Д. Вовк]. – Харків : Право, 2018 – 392 с.

6. Моєсеєнко Д.М. форма постсоціалістичної держави: поняття, класифікація, тенденції розвитку. Дис...канд.юрид.наук.: 12.00.01. Запоріжжя, 2017. 255 с.

7. Постанова Великої Палати Верховного суду від 02 липня 2019 року у справі № 916/3006/17. URL: <http://www.ccu.gov.ua/dokument/7-ri2020>

8. Рішення Конституційного Суду України (Перший Сенат) у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Укркава» щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини першої статті 88 Закону України «Про нотаріат» від 1 липня 2020 року № 7-п(І)/2020. URL: <http://www.ccu.gov.ua/dokument/7-ri2020?fbclid=IwAR0fGJnlNzMxOILZwOLvIk0auyrytw1HzmldKA0M4qjU9Mv912Vdd2AZFRM>.

ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Олена РІВЧАЧЕНКО, старший викладач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Негаразди в політичній, соціально-економічній, освітянській та інших сферах держави, негативно відображаються на значній частині сімей: різко погіршилися умови реалізації основних соціальних, виховних, і особистісних, психологічних функцій. Одним з наслідків є різноманітні прояви домашнього насильства в родинях. На жаль, в Україні на теперішній час проблема домашнього насильства є однією з найвиразніших, хоча в суспільній свідомості поняття «родина», «дім», «сім'я» є найголовнішими, що, як правило, асоціюються із душевною та фізичною безпекою, захистом, підтримкою, порозумінням, теплом. Наслідки домашнього насильства здійснюють значний негативний вплив на все подальше життя особи, яка від нього постраждала. Реабілітаційна допомога може тривати не один рік, вимагаючи серйозних зусиль різних спеціалістів. Існуючі прогалини правової системи держави не дають можливості здійснювати ефективну профілактику та протидію домашньому насильству. Навіть, як вказують Л. С. Волинець, Л. П. Гурковська, І. В. Савчук, достовірної статистики щодо дітей, потерпілих від жорстокого поводження з ними, в Україні немає передусім через відсутність доступного механізму виявлення та системи їх обліку – в

жодному нормативному акті не закріплено процедури виявлення сімей, в яких відбувається жорстоке поводження з дітьми. Але поширення цього явища в сім'ї, школі, мікросередовищі є очевидним і свідчить про відставання розвитку юридичної та правової науки від потреб соціальної практики [1, с. 28].

Ми погоджуємось з позицією Н.О. Пряхіної, яка слушно вказує на те, що насильство є антитезою демократії – культури чуйності. На жаль, для багатьох наших співвітчизників найближчі люди стають джерелом небезпеки. Для того щоб стало можливим вплинути на цей процес, треба усвідомити, як і чому відбувається насильство в родині, як воно впливає на причетних до нього людей і як можна оволодіти корекційними методиками впливу на агресивну поведінку людей, особливо під час виконання обов'язків правоохоронними органами [2, с.280].

У вітчизняній науці розробкою теоретичних та практичних аспектів проблематики запобігання насильству в сім'ї займалися представники різних наук: юристи, психологи, соціологи, педагоги тощо. Правові аспекти розглядалися такими вченими, як: О.М. Бандурка, І.В. Басиста, Ю.П. Битяк, В.О. Брижик, К.А. Гусєва, Я.М. Квітка, О.В. Ковальова, А.Т. Комзюк, К.Б. Левченко, О.М. Мусієнко, О.В. Негодченко, О.В.Тюріна, І.М. Трубавіна, Н.Б. Шамрук та інші. Серед психологічного напрямку дослідження даної проблематики можемо виділити наукові розробки Д.О. Александрова, Д.А. Демиденка, Л.І. Казміренко, Н.О. Пряхіна та ін. Але із змінами, передбаченими реформуванням правоохоронних органів, безупинним різноплановим розвитком суспільства, проблеми забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству залишаються актуальними.

З метою покращення стану забезпечення дієвого захисту основних прав і свобод людини, дитини, громадянина від злочинних посягань, особливо від домашнього насильства, на перший план виступає підвищення ефективності професійно-психологічної підготовки працівників Національної поліції до виконання службової діяльності. Для реалізації цього завдання необхідно, на наш погляд, перебудувати систему професійного навчання в цілому, забезпечуючи комплексне вжиття організаційно-правових, управлінських, психолого-педагогічних заходів, пов'язаних з особистою відповідальністю, правосвідомістю поліцейських НПУ, їх правової, етичної, психологічної та моральної культури, що допоможе не допустити проявів байдужості до чужої біди, підвищить прагнення досягти справедливості.

В напрямі професійно-психологічної підготовки поліцейських НПУ до здійснення заходів щодо профілактики та протидії домашнього насильства, вважаємо за доцільне в ході професійного навчання, службової підготовки та курсів підвищення кваліфікації обов'язково розглядати наступні теми: «Основні етапи роботи з випадками домашнього насильства»; «Основні суб'єкти роботи в сфері попередження домашнього насильства: функції, повноваження, взаємодія»; «Виявлення дівчат, жінок та дітей, які постраждали від домашнього насильства»; «Соціально-психологічний

портрет жертви домашнього насильства», «Соціально-психологічний портрет осіб, що вчиняють насильство (кривдників)», «Соціально-медична та психологічна реабілітація жертв домашнього насильства», «Корекційна програма для кривдників», «Професійне спілкування з жертвами домашнього насильства» тощо. Також вважаємо, що дані теми необхідно включити в перелік нормативних дисциплін для всіх без винятку поліцейських, оскільки знання даної проблематики та отримання практичних навичок поліцейської роботи в ситуації домашнього насильства надасть можливість швидко вжити ефективних заходів щодо захисту прав, свобод і здоров'я та життя потерпілих.

Крім того, важливо дотримуватись стандартів поліцейської роботи, орієнтуватись на позитивні результати програм та заходів протидії домашньому насильству на досвіді світового поліцейського співтовариства. Як зазначають Я.М. Квітка та К.А. Гусева, в світі розроблено низку ефективних програм корекційної роботи, комплексне здійснення яких дозволяє досягти позитивних результатів. Невід'ємною частиною проведення цих робіт є психологічна, соціально-педагогічна, соціально-економічна, правова та соціально-медична корекція поведінки насильника. Кожний фахівець працює за своїм напрямом, наприклад, психологи допомагають налагоджувати стосунки в сім'ї, моделюють поведінку людини, робота педагогів полягає в стимулюванні позитивного настрою та недопущенні проявів у поведінці, юристи інформують, керуючись чинним законодавством, про відповідальність за вчинення насильства. Головним принципом їх праці є усвідомлення самого фахівця, що кожна людина має невід'ємне право на життя. Фахівці допомагають усвідомити кривдникам неминуче притягнення до відповідальності за скоєння злочину такого характеру, медичні працівники ознайомлюють особу, яка вчинила насильство, з наслідками щодо здоров'я потерпілого, а всі разом мають комплексно працювати над усуненням причин і умов насильства в сім'ї [2, с. 150]. Автори вказують, що для посилення протидії насильству в сім'ї доцільно продовжувати впровадження корекційних програм у всіх регіонах країни, удосконалювати роботу фахівців у сім'ях для попередження, виявлення, протидії та абсолютного викорінення проблеми насильства в сім'ї [3, с. 151].

Таким чином, посилення психологічної складової професійної підготовки поліцейських НПУ, на нашу думку, покращить стан профілактичної роботи та протидії домашньому насильству, що, в свою чергу, поліпшить взаємодію у системі координат «поліція–населення–соціум».

Список використаних джерел:

1. Надання допомоги дітям-жертвам злочинів, пов'язаних із торгівлею дітьми, дитячою проституцією, дитячою порнографією, проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини, з урахуванням національної та

міжнародної практик / Л. С. Волинець, Л. П. Гурковська, І. В. Савчук. Київ: К.І.С, 2011. 132 с.

2. Пряхіна Н.О. Психологічні механізми уникнення кризових ситуацій працівниками ОВС під час проведення профілактики домашнього насильства та відвідування важких сімей. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 14. Частина II. С. 279-285.

3. Квітка Я.М., Гусева К.А. Закордонний досвід проведення корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2015. № 4. С. 145-153.

НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї, ЙОГО ПРОЯВИ, НАСЛІДКИ, ЗАХИСТ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Ольга ЗІЛНІСЬКА, здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Любомира МЕЛЕХ**

На жаль, суспільство сьогодні вважає, що проблема насильства – це проблема лише окремої сім'ї і не потребує втручання суспільства, інших осіб, а в більшій мірі держави. Але саме право на захист від насильства над особою, особливо в сім'ї, є одним із найголовніших прав громадян та дітей зокрема.

Ще досить недавно про насильство в сім'ях мало що були чути. Цікаво. Чому? Звичайно, люди не звикли на привселюдно виносити особисті проблеми і боялися осуду, мовляв «сама винна». Але, мабуть, це і є найбільша проблема- мовчати. У сучасному суспільстві люди почали більше відкриватися та звертатися по допомогу в відповідні органи, що і в деяких випадках зберігає їм життя.

Насильство (не тільки сімейне) часто присутнє в нашому житті і ми відіграємо в ньому певну роль. Залежно від ситуації ми є свідками, жертвами або ж кривдниками. Трагічність ситуації в тому, що свідки чи жертви насильницької діяльності переносять модель кривдницької поведінки у власне життя та продовжують чинити насильство. Власне створюється коло насильства: жертви стають кривдниками.

Найчастіше, звісно, насильство проявляється в сім'ї. Це реальна дія чи погроза фізичної, сексуальної, психологічної або економічної образи та насильство з боку однієї особи щодо іншої, так званий аб'юз, з якою вона має певні стосунки.

Початки насильства в сім'ї закладено у звичаях суспільства, в системі норм і правил, які передбачають для чоловіків, жінок та дітей різну